

CONSPECTUL MAMALOFANEI MARAMUREȘULUI

Gavril Ardelean*, Iosif Béres**

* Universitatea de Vest "Vasile Goldiș" Arad

** Muzeul Maramureșului, Sighetu Marmației

Lucrarea de față prezintă o listă faunistică completă a mamiferelor Maramureșului pe baza bibliografiei și mai ales a cercetărilor personale de peste patru decenii. Prima listă faunistică a Maramureșului, dar incompletă, a fost întocmită încă de *Frivaldsky* (1875).

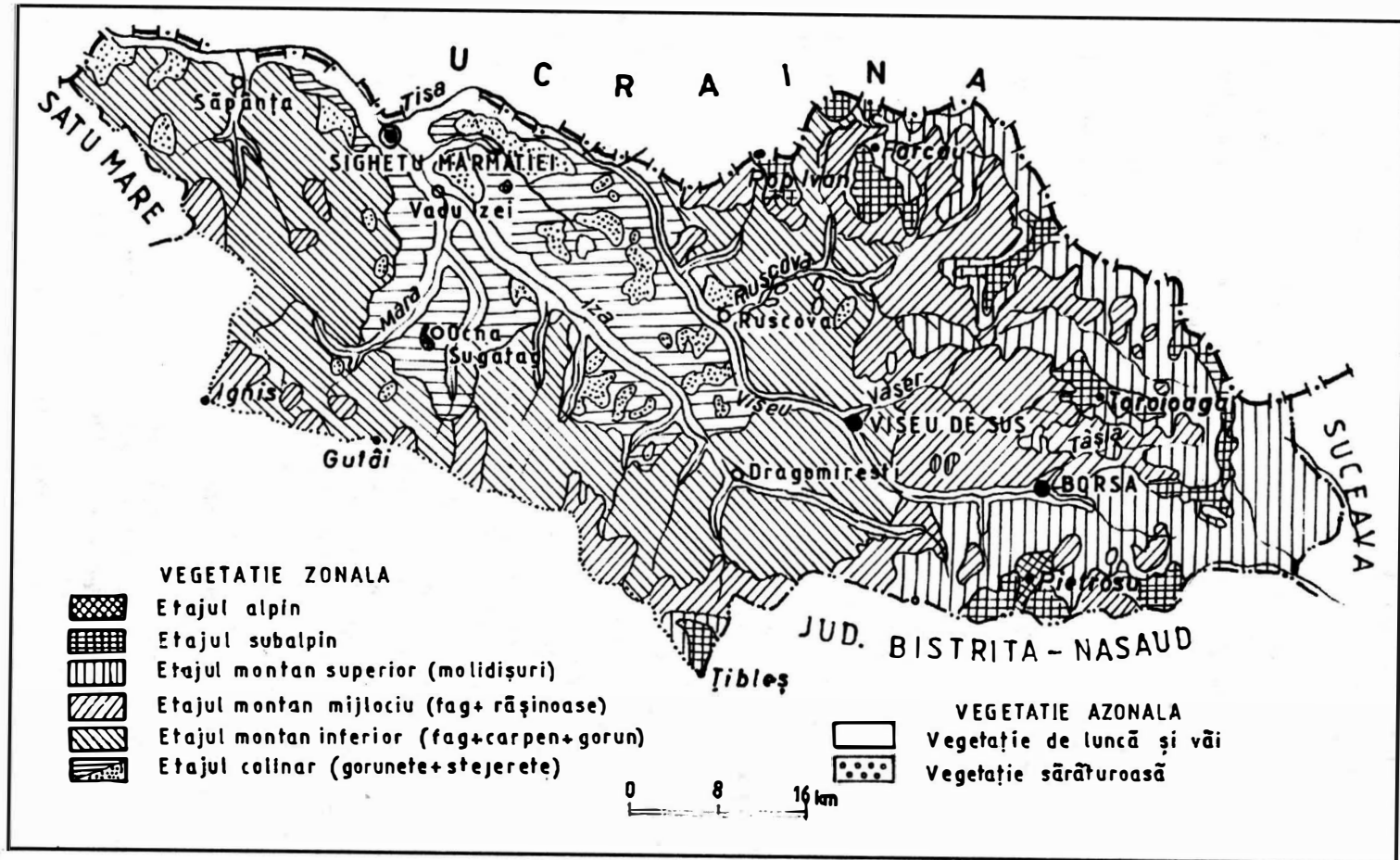
CADRUL NATURAL

Depresiunea Maramureșului este una dintre cele mai mari depresiuni intracarpatice, fiind înconjurată de munți înalți (Rodnei și Maramureșului), precum și de munți de înălțime mijlocie (Lăpușului, Gutâi-Igniș). Este brăzdată de afluenții de pe stânga Tisei (Vișeu, Iza, Săpânța). Vegetația este reprezentată de păduri de conifere și fâgete pe pantele munților și de cvercete, pajști și culturi agricole în zona depresionară (Harta nr. 1).

ISTORICUL CERCETĂRII FAUNEI ZONEI

Fauna Maramureșului a fost puțin cercetată. Cele mai vechi lucrări despre mamalofauna Maramureșului le avem de la *Hanak J.* (1848) care descrie observarea marmotei în vârful Hoverla (2061 m) și în Pietrosul Rodnei (2302 m). Lista faunistică elaborată de *Frivaldsky J.* (1875) a fost preluată de *Kardos K.* în "*Monografia Maramureșului*", editată de *Szilágyi I.* (1876), unde sunt citate 31 specii de mamifere găsite în tot comitatul Maramureș, care cuprindea și dreapta Tisei, actualmente inclusă în Ucraina. Perioada cercetărilor austrieci și maghiari a Maramureșului se încheie cu monumentala "*Fauna Regni Hungariae*", apărută sub coordonarea lui *Paszlavszy* (1918) care face referiri succinte și la mamiferele zonei. Cercetări mai recente ale mamalofaunei Maramureșului s-au realizat în cadrul și în jurul Muzeului Maramureșului din Sighetu Marmației unde a activat timp de aproape 40 de ani biologul *Béres Iosif*. În urma cercetării a peste 250 de exemplare de mamifere trimise din zonă, în anul 1968 la Institutul Agronomic București, *Homar M.* a identificat 12 specii de mamifere (2 insectivore și 10 rozătoare). *Wagner O.* (1874) studiază mamiferele din arcu carpat, colectând 292 piese provenite din Rezervația Pietrosul Rodnei, stabilind că acestea aparțin la 5 specii de insectivore și 12 piese de rozătoare.

În perioada 1995-1998, un grup de specialiști de la Muzeul de Istorie Naturală "Grigore Antipa" din București (*D. Murariu, N. Răduleț și M. Stănescu*) au publicat mai multe lucrări despre mamalofauna Maramureșului, dintre care cea mai completă aparține lui *Murariu și Răduleț* (1998), unde, în urma investigării celor peste 400 de piese colectate din zonă, citează 47 specii de mamifere, dintre care 27 specii de insectivore și chiroptere. Cele mai recente lucrări despre fauna de mamifere a Maramureșului au fost publicate de *Ardelean* (1993), *Béres* (1989), iar lucrarea celor doi autori intitulată "*Fauna de vertebrate a Maramureșului*" a apărut chiar în aceste zile (iulie 2000).

MAMIFERELE MARAMUREȘULUI

Clasa MAMMALIA

I. ORDINUL INSECTIVORA Bowdich

1. Familia ERINACEIDAE Bonaparte

(1) *Erinaceus concolor* Mart.

- Arici -

Pe văile Crasnei și Luheiului (*Murariu și Răduleț*, 1998) și în Munții Gutâului (*Ardelean*, 1998). Mamifer comun în partea depresionară a Maramureșului (*Ardelean și Béres*, 2000).

2. Familia TALPIDAE Gray

(2) *Talpa europea* Linnaeus

- Cârtița -

Frecventă în zonă. Colectată de pe v. Săpânței (Colibi) și Repedea (*Murariu și Răduleț*, 1998).

3. Familia SORICIDAE Gray

(3) *Crocidura minula*, Miller (sin. *C. suaveolens* Pallas)

- Chițcan de grădină -

Colectat 8 piese de *Béres I.* de la Sighetu Marmației, Borșa și de pe Mara, aflate în colecția Institutului Agronomic București.

(4) *Neomys fodiens* Schranck

- Chițcan de apă -

Densitate relativ redusă. *Wagner* (1974) colectează 2 exemplare în 1972 din Rezervația Pietrosul Rodnei, iar *Murariu și Răduleț* (1998) 3 piese de la Izvorul lui Dragoș (1966), Repedea (1997) și v. Marei (1998).

(5) *Neomys anomalus* Cabrera

- Chițcan apusean -

Prezent pe o arie mare. *Wagner* (1974) capturează 1 exemplar din Rezervația Pietrosul Rodnei, iar *Murariu și Răduleț* (1998) 8 exemplare din v. Săpânței (Colibi și Brustani), v. Luheiului, Poiana Brazilor.

(6) *Sorex araneus* Linnaeus

- Chițcan de pădure -

Relativ frecvent în Maramureș. *Wagner* (1974) colectează 45 exemplare din Rezervația Pietrosul Rodnei, iar *Murariu și Răduleț* (1998) 4 exemplare de pe Pietrosul Rodnei, Izvorul lui Dragoș, v. Săpânței (Colibi) și Repedea.

(7) *Sorex minutus* Linnaeus

- Chițcan pitic -

Prezent în zona montană a Maramureșului într-un număr mare de exemplare. Capturat 1 exemplar de *Wagner* (1974) din Rezervația Pietrosul Rodnei și 14 exemplare de *Murariu și Răduleț* (1998) de la Izvorul lui Dragoș, v. Săpânței (Brustani), cursul superior al Marei (v. Runcului, Ștedea, Vidrașcu, Poiana Brazilor).

II. ORDINUL CHIROPTERA Blumenbach

4. Familia RHINOLOPHIDAE Bell

(8) *Rhinolophus ferrumequinum* Schreber

- Liliac -

Prezență incertă. *Murariu și Răduleț* (1998) îl găsesc pe versantul vestic al Munților Oaș-Gutâi, la Huta Certeze (5 km depărtare de zona cercetată).

(9) *Rhinolophus hipposideros* Bechstein

- Liliac mic -

Găsit în același loc ca specia precedentă.

5. Familia VESPERTILIONIDAE Gray

(10) *Myotis myotis* Borkhause

- Liliac mare -

Semnalat la Sighetu Marmăției de Kardos K. (cit. Szilágyi, 1876) și de Ștefănescu Dorina (1998), care îl mai găsește și lângă Bistra.

(11) *Myotis blythii*, Thom (sin. *Myotis oxygnathus* Monticelli)

- Liliac -

Rar în țară, mai frecvent în Maramureș. Recent Murariu și Răduleț (1998) au recoltat 35 piese de la Slătioara (1995), Iapa, cartier al Sighetului (1996), și Repedeș (1997).

(12) *Myotis brandti*

Colectat 3 piese (Murariu și Răduleț, 1998) de la Colibi, v. Săpânței (1996), Repedeș (1997), care reprezintă prima citare a speciei pentru România.

(13) *Pipistrellus pipistrellus* Linnaeus

- Liliac scund -

Prima semnalare în Maramureș, 5 exemplare colectate (1996) dintr-un pod din orașul Sighetu Marmăției (Murariu și Răduleț, 1998), iar Ștefănescu (1998) îl găsește într-o grotă în nordul aceluiași oraș.

(14) *Plecotus auritus* Linnaeus

- Liliac urechiat -

Semnalat de Kardos K. (cit. Szilágyi, 1876) de la Sighetu Marmăției, și de Ardelean, (1993) din Munții Maramureșului.

(15) *Plecotus austriacus*

- Liliac urechiat gri -

Capturat de Ștefănescu (1998) din vecinătatea orașului Sighetu Marmăției și din zona Bistriței.

(16) *Vespertilio murinus* Linnaeus

O singură referire de la Sighetu Marmăției (Paszlavsky, 1918).

III. ORDINUL LAGOMORPHA Brandt

6. Familia LEPORIDAE Gray

(17) *Lepus europaeus* Pallas

- Iepure -

Răspândit în tot Maramureșul, exceptând pădurile de rășinoase de la altitudini mari. Densitatea în zonele de dealuri și coline, mai recent urcă în exemplare numeroase și în plantațiile silvice de la 800-1000 m altitudine. Câteva exemplare au fost întâlnite și în Rezervația Pietrosul Rodnei la altitudini de 1400-1500 m. Efectivele în declin în ultimele trei decenii, care s-ar putea reface cu condiția adoptării și aplicării unor reglementări minime de protejare.

IV. ORDINUL RODENTIA Bowdich

7. Familia SCIURIDAE Gray

(18) *Sciurus vulgaris* Linnaeus

- Veverița -

Specie comună și abundentă în Maramureș. Pătrunde și în localități, iar în munți urcă până la limita superioară a pădurilor. Citat de Szilágyi (1876), Ardelean (1993), Murariu și Răduleț, (1998).

(19) *Marmota marmota*, Linnaeus

- Marmota -

Recolonizată în Rezervația Pietrosul Rodnei cu 12 exemplare de marmote pro-

venite din Alpii francezi. În urmă cu 10 ani ocupă toate habitatele favorabile din această rezervație, iradiind chiar și în afara ei, unde răspândirea este împiedicată de pășunatul intensiv (câinii de pază). Marmota s-a reintegrat foarte bine în fauna Maramureșului, etajul alpin. În literatura veche, citată de *Hanak* (1848) și *Kardos K.* (cit. *Szilágyi*, 1876).

8. Familia MUSCARDINIDAE *Kamp.*

(20) *Glis glis*, *Linnaeus* (sin. *Myocsus glis*)

- Pârș mare -

Prezent în partea depresionară a zonei. Citat de *Kardos*. (cit. *Szilágyi*, 1876) și de *Ardelean* (1993), pe Vaser, colectat 2 exemplare (1997) de *Murariu și Răduleț*, (1998) la Repedeș.

(21) *Muscardinus avellanarius* *Linnaeus*

- Pârș de alun -

Specie obișnuită în Maramureș, colectat (3 exemplare) de *Wagner* (1974) din Rezervația Pietrosul Rodnei și 4 exemplare de *Murariu și Răduleț* (1998) de la Izvorul lui Dragoș (1996) și Repedeș (1997). Observată pe v. Vaserului de *Ardelean* (1993).

(22) *Dryomys nitedula* *Pallas*

- Pârș cu coadă stufoasă -

Date numai de la *Wagner* (1974), 3 piese colectate din Rezervația Pietrosul Rodnei.

9. Familia MURIDAE *Gray*

(23) *Rattus norvegicus* *Borkenhont*

- Șobolan cenușiu -

Menționat de *Kardos* (cit. *Szilágyi*, 1876), iar mai recent de *Murariu și Răduleț* (1998). Răspândit exagerat în toată Depresiunea Maramureșului, în toate localitățile, chiar și în cătune și cabane izolate, provocând pagube însemnate.

(24) *Rattus rattus* *Linnaeus*

- Șobolan de casă -

Amintit doar de *Kardos* (cit. *Szilágyi*, 1876), fiind înlocuit de specia precedentă, mai vorace.

(25) *Mus musculus* *Linnaeus*

- Șoarece de casă -

O specie foarte frecventă, cu densitatea în creștere, devenind dăunător în zonă. Semnalat încă de *Kardos* (cit. *Szilágyi*, 1876) și capturat de *Wagner* (1974) – 4 exemplare din jurul orașului Sighetu Marmăției și 12 exemplare din Rezervația Pietrosul Rodnei, iar *Murariu și Răduleț*, (1998) 2 piese (1966) de la Colibi pe v. Săpânței.

(26) *Micromys minutus* *Pallas*

- Șoarece pitic -

Nu este o raritate în Maramureș, mai ales în partea depresionară. *Murariu și Răduleț* (1998) capturează (1998) un exemplar pe v. Mara, iar *Ardelean și Béres* (2000) găsesc cuiburi tipice la Băbieș în hotarul orașului Sighetu Marmăției.

(27) *Apodemus flavicollis* *Melchior*

- Șoarece gulerat -

Specie frecventă și foarte abundentă în Depresiunea Maramureșului, între altitudinile de 300-1400 m. *Béres* (1967) colectează 8 exemplare din zonă, trimise spre confirmarea identificării la Institutului Agronomic București. *Wagner* (1974) colectează 28 exemplare din Rezervația Pietrosul Rodnei. *Murariu și Răduleț* (1998) au colectat în perioada 1995-1998 un număr de 50 de piese găsite la Izvorul lui Dragoș, Colibi, Brustani, Repedeș, v. Heiului, Cabana Tătaru, Poiana Brazilor, v. Ștedeii, v. Mara.

Ardelean (1993) îl citează din Munții Maramureș de pe v. Vaser.

(28) *Apodemus sylvaticus* Linnaeus

- Șoarece de pădure -

Prezent în depresiune până în etajul alpin al munților înconjurători. *Béres*, în 1967, colectează pentru Institutul Agronomic București 15 piese provenite din diferite habitate ale Maramureșului. *Wagner* (1974) colectează 19 piese din Munții Rodnei, iar *Murariu și Răduleț* (1998) 116 piese provenite din 15 situsuri din zonă situate la Izvorul lui Dragoș, Colibi, Brustani, Repede, v. Hei, cabana Tătaru, Rona de Sus, Vidrisca, v. Ștedei, v. Runcu, v. Mara. *Ardelean* (1993) îl găsește pe v. Vaser în Munții Maramureșului.

(29) *Apodemus agrarius* Pallas

- Șobolan de câmp -

Se întâlnește din depresiune până în munți la 800-1000 m altitudine, având o răspândire mai redusă ca specia precedentă. Colectat (1967) de *Béres* – 20 piese din toată zona, *Simionescu* (1971) – 2 piese din Munții Gutâi, *Wagner* (1974) – 3 piese din Munții Rodnei, iar *Murariu și Răduleț* (1998) – 18 piese de pe Platoul Vulcanic Igniș, altitudine 700-1000 m (Brustani, 1996; Poiana Brazilor, 1998; v. Ștedei, 1998, v. Mara, 1998).

(30) *Apodemus microps* Kratochvil și Rosický

- Șoarece mic de pădure -

Prima semnalare, *Béres*, în 1967, care colectează 4 piese de pe terasa Izei (350 m alt.) pentru Institutul Agronomic București.

10. Familia MICROTIDAE Cope

(31) *Ondatra zibethicus* Linnaeus

- Bizam -

Primele semnalări în Maramureș în anul 1963, când s-a prins 1 exemplar pe malul Tisei, la Sighetu Marmăției. După 1966 a înaintat în amonte pe toate râurile Maramureșului, devenind un vânat foarte frecvent, ocupând toate habitatele favorabile și chiar mai puțin favorabile. După 1980 are loc o reducere drastică a efectivului, ca urmare a succesiunii mai multor veri secetoase (*Béres*, 1989). În 1983 se înregistrau în evidențele silvice 65-100 exemplare în Maramureș. Astăzi există doar o populație restrânsă în habitatele favorabile, mai ales în bălțile din zăvoiu Tisei.

(32) *Microtus arvalis* Pallas

- Șoarece de câmp -

Specie foarte frecventă în Maramureș, din zăvoaiele râurilor până în vârful Pietrosul Rodnei (*Paszlavszyk*, 1918). Dovadă sunt capturile bogate: *Béres* (1967) colectează pentru Institutul Agronomic București 25 piese, *Wagner* (1974), 89 piese din Pietrosul Rodnei, iar *Murariu și Răduleț* (1998) 10 piese de la Izvorul lui Dragoș, Colibi și Brustani.

(33) *Microtus agrestis* Linnaeus

- Șoarece de umbră -

Prezent în Maramureș, dar cu densitate mică. Primele semnalări: *Wagner* (1974) capturează 2 exemplare din Rezervația Pietrosul Rodnei, iar *Murariu și Răduleț* (1998) 5 exemplare de pe Platoul Vulcanic Igniș (Colibi, 1996; Poiana Brazilor, 1998; v. Ștedei, 1998).

(34) *Microtus tatricus* (sin. *Pitymys tataricus*) Kratochvil

- Șoarece -

Primele semnalări, de la *Jiri Flousek și colab.* (1984) care colectează 5 piese din partea centrală a Munților Rodnei și de la *Murariu și Răduleț* (1998) care recoltează 2 piese din v. Runcului.

(35) *Microtus nivalis* Martius

- Șoarece de zăpadă -

În etajul alpin al zonei specia este prezentă prin exemplare puține. Se cunoaște o singură captură din Maramureș, 3 piese de sub vârful Pietrosul Mare din Munții Rodnei (Wagner, 1974), și o observație pe v. Vaser de Ardelean (1993).

(36) *Pitymys subterganeus* Selys-Longchamp

- Șoarece subpământean -

Prezent în Maramureș dar cu densitate mică. Primele semnalări le avem de la Béres care capturează 3 piese din zona vulcanică Igniș (750 m alt.) în anul 1967, precum și de la Murariu și Răduleț (1998) care colectează 4 piese de la Izvorul lui Dragoș (1996) și Colibi (1996) pe v. Săpânței.

(37) *Arvicola terrestris* Linnaeus

- Șobolan de apă -

Prezent în Maramureș prin două subspecii *A.t. scherman* și *A.t. terrestris*. Vasiliu și Șova (1968) au semnalat la Sighetu Marmației subspecia *A.t. scherman*. Wagner (1974) capturează 1 exemplar din Rezervația Pietrosul Rodnei. Murariu și Răduleț (1998) capturează 9 piese de pe Platoul Vulcanic Igniș (Colibi 1996; Brustani 1996; Vidrașca 1998). Morariu și colab. (1997) identifică o populație de *A.t. scherman* la Colibi (cantonul silvic).

11. Familia ZAPODIDAE Cones

(38) *Sicista betulina* Pallas

- Șoarece săritor de pădure -

Relict glaciatic pentru fauna României, restrâns doar la vârfurile munților, fiind o specie periclitată. Prima semnalare în Maramureș este a lui Murariu (1997), care colectează 1 exemplar (1995) pe Fața Pietrosului Rodnei (1375 m alt.).

V. ORDINUL ARTIODACTYLA Owen

12. Familia SUIDAE Gray

(39) *Sus scrofa* Linnaeus

- Mistreț -

Prezent într-o populație riguroasă și numeroasă care se apropie de efectivul optim, fiind răspândit pretutindeni, din zăvoiul Tisei până în golurile de munte din zona subalpină. Densitatea maximă este în pădurile de foioase, iar în ultimul timp și în eclavele de rășinoase.

13. Familia CERVIDAE Gray

(40) *Cervus elaphus* Linnaeus

- Cerb -

Efectivele erau mai modeste și limitate la Munții Rodnei și a Maramureșului în urmă cu cinci decenii. Acestea au crescut simțitor după formarea deșeurilor consecutive defrișărilor de pădure din anii 1950. Prin anii 1960-1970 efectivele de cerb erau de 1370-1500 exemplare. Efectivele au scăzut drastic în ultimul timp, chiar sub 1100 exemplare, datorită braconajului sălbatic și a iernilor grele cu zăpadă mare. Nucleul existent este încă viguros și prin măsuri de protejare efectivele s-ar putea refăce.

(41) *Capreolus capreolus* Linnaeus

- Căprior -

Prezent pretutindeni în Maramureș, într-un efectiv viguros și cu densitate medie, având densitatea maximă în zonele colinare și de dealuri. Media pe perioada 1968-1988 este de 2369 capete. În perioada 1950-1970 era mai frecvent în plantațiile silvice

și în zonele de munte, reducându-se în ultimul timp datorită mai multor ani cu zăpadă mare.

14. Familia BOVIDAE Gray

(42) *Rupicapra rupicapra* Linnaeus

- Capra neagră -

Până la Primul Război Mondial în Maramureș era o populație viguroasă de capră neagră, atestată de numeroasele trofee remarcabile provenite de aici. Ultimul exemplar de capră neagră a fost capturat din zonă în anul 1924 (după *Almășan*) în 1932 (după alți autori).

Repopularea s-a produs în perioada 1964-1970, cu exemplare provenite din Carpații Meridionali. A rezultat o populație viguroasă, care în 1989 era estimată la peste 300 exemplare, ce s-a răspândit în tot Masivul Rodnei.

După 1989, braconajul s-a intensificat, efectivul s-a diminuat la cca 160 de exemplare în 1998 sau poate chiar și la mai puțin. Pentru a ocroti efectivul de capre negre din Maramureș este nevoie de o protejare eficientă de organele abilitate.

VI. Ordinul FISSIPEDIA Blumenbach

15. Familia CANIDAE Gray

(43) *Vulpes vulpes* Linnaeus

- Vulpe -

Este un vânat răspândit în Maramureș din zăvoiul Tisei până în golurile de munte, având un efectiv cu fluctuație periodică (*Béres*, 1989). Efectivele anuale în zonă pot fi între 500-700 exemplare.

(44) *Canis lupus* Linnaeus

- Lup -

În Maramureș, a existat totdeauna un efectiv însemnat de lupi în toată campania de stârpire a sa petrecută cu trei-patru decenii în urmă. În perioada 1968-1988, efectivul mediu anual de lupi era de 46 exemplare, iar în anul 1988 are deja tendința de reducere, estimându-se doar la 41 de exemplare. Este o specie stabilă în fauna Maramureșului, dar cu densitate redusă.

(45) *Nictereutes procyonoides* Gray

- Câine enot -

Prima citare din Maramureș, de *Ionescu* (1968) de la Vișeu, dar prima capturare s-a produs chiar mai devreme, la 1.VII.1955. Este un exemplar prins pe Dealul Herei, la Ronișoara.

16. Familia URSIDAE Gray

(46) *Ursus arctos* Linnaeus

- Urs -

Este un mamifer stabil în fauna Maramureșului, socotit o zonă cu urși, din fundul depresiunii până în golurile de munte (*Béres*, 1989). Efectivul optim de urși în zonă ar fi de 164 exemplare, iar efectivul real nu este cu mult sub acesta. Efectuează deplasări sezoniere pe verticală.

17. Familia MUSTELIDAE Swainson

(47) *Lutra lutra* Linnaeus

- Vidra -

Are o populație viabilă în zonă, care ocrotită și-ar putea crește încă efectivul. Menționată din zonă de *Kardos* (cit. *Szilágyi*, 1876), *Béres* (1989) și *Murariu și Răduleț*, (1998). Prezentă din zăvoiul Tisei până în pâraiele de munte cu mult păstrăv. De când cererea de blănuri prețioase a scăzut, efectivul s-a ameliorat.

(48) *Meles meles* Linnaeus

- Vieceure -

Element stabil în mamalofauna Maramureșului, cu tendință de creștere a efectivului. Prezent mai mult în partea depresionară, dar cadavrul unui vieceure a fost găsit și în Rezervația Pietrosul Rodnei, la 1400 m altitudine.

(49) *Mustela lutreola* Linnaeus

- Nurcă -

Kardos (cit. *Szilágyi*, 1876) o menționează în zona Șugatagului, iar *Murariu și Răduleț*, (1998) pe Vaser și la Izvorul Albastru. După observațiile noastre, are un efectiv foarte mic, la limita critică, care ar putea fi salvat numai prin înființarea unei rezervații naturale. O considerăm prezentă (pe bază de urme) pe lângă Tisa, cel puțin în sectorul Câmpulung și în apele de munte din Munții Maramureșului lângă Rica și Socolău.

(50) *Mustela nivalis* Linnaeus

Specie frecventă cu populație puternică în Maramureș, fiind citată de *Szilágyi* (1876), *Béres* (1989), *Ardelean* (1993) pe v. Vaser, precum și de *Murariu și Răduleț* (1998) la Ruscova și Repedea, în pădurile de pe văi. Prezentă din zăvoiușii Tisei, Vișeuului și Izei până în zona subalpină a munților (în Rezervația Pietrosul Rodnei, la 1370 m altitudine).

(51) *Mustela erminea* Linnaeus

- Hermina -

Specie frecventă în zonă, aproape comună, cu populație viguroasă. Frecvența cea mai mare pe Tisa, Vișeu, Iza și afluenții lor, dar și în zona de munte în Rezervația Pietrosul Rodnei. Citată de *Béres* (1989), *Ardelean* (1993) pe v. Vaser, precum și de *Murariu și Răduleț* (1998) de la Repedea și Bârsana.

(52) *Putorius putorius* Linnaeus

- Dihor de casă -

Specie comună și cu largă răspândire în Maramureș. Prima semnalare o avem de la *Kardos* (cit. *Szilágyi*, 1876). Mai este citat de *Béres* (1989) și *Ardelean* (1993) de pe v. Vaser.

(53) *Martes martes* Linnaeus

- Jder de copac -

Specie stabilă în Maramureș, menționată de *Kardos* (cit. *Szilágyi*, 1876) în "codri montani", *Béres* (1989) o dă din mai multe puncte, *Ardelean* (1993) din Munții Maramureșului, iar *Murariu și Răduleț* (1998) din Munții Rodnei. În prezent este mai frecvent decât jderul de piatră.

(54) *Martes foina* Erxleben

- Jder de piatră -

Referitor la Maramureș, *Kardos* (cit. *Szilágyi*, 1876) face mențiunea "aproape este comun". Mai recent, este citat de *Béres* (1989), precum și de *Murariu și Răduleț* (1998) pentru toată depresiunea, de *Ardelean* (1993) pentru Munții Maramureșului. Astăzi, este mai rar în Maramureș dar, totuși, nu poate fi considerat o specie periclitată. În zonele stâncoase există chiar un efectiv mulțumitor.

18. Familia FELIDAE Gray

(55) *Felis silvestris* Schreber

- Pisica sălbatică -

Prezentă în pădurile Depresiunii Maramureșului și mai puțin în zonele montane, unde este înlocuită de râs. Citată încă de *Kardos* (cit. *Szilágyi*, 1876) care arată că în iernile grele intră chiar în orașe. *Béres* (1989) o menționează din etajul nemoral în

număr redus de exemplare, circa 50 pe toată zona, iar *Ardelean* (1993) din Munții Maramureș. *Murariu și Răduleț* (1998) o consideră rar întâlnită în zona cercetată.

(56) *Lynx lynx* Linnaeus

- Râs -

Specie rară în Maramureș, dar cu populație viabilă, care se va putea menține numai dacă va beneficia de măsuri de protecție. *Kardos* (cit. *Szilágyi*, 1876) semnalează prezența sa în partea ucraineană a Munților Maramureșului, iar *Ardelean* (1993) pe partea românească a aceluiași masiv muntos. *Béres* (1989) o găsește în mai multe locuri din zonă, iar *Murariu și Răduleț*, (1998) în Rezervația Pictrosul Rodnei. Îl considerăm prezent în zona montană a Maramureșului, mai mult în etajul boreal și până la etajul subalpin. În perioada 1968-1989, efectivul mediu anual era de 48 exemplare, cu o ușoară tendință de creștere spre sfârșitul intervalului (54 exemplare în 1988). Densitatea este mai mare în partea superioară a etajului nemoral și boreal, în raza ocoalelor silvice Ruscova, Vișeu și Borșa (*Béres*, 1989). Mai recent, a fost depistat și în Rezervația Pictrosul Rodnei, precum și în zona vulcanică Gutâi-Igنی, între văile Mara și Săpânța.

CONCLUZII PRIVIND MAMIFERELE ZONEI

Relieful variat, abundența vegetației și întinderea pădurilor au permis instalarea unei bogate faune, inclusiv de mamifere.

Bogăția mamalofaunei Maramureșului. Asemeni celorlalte animale, mamiferele au beneficiat de condiții de mediu complexe și diversificate, exprimate printr-o multitudine de microhabitate: păduri compacte de rășinoase și de foioase, arbori scorburoși, pajiști și luminișuri, văile râurilor și mlaștini, stâncării și goluri alpine, așezări umane, gospodării izolate, ruine, turle și poduri etc.

Din aceste microhabitate, depresionare sau montane, au fost colectate sau observate (în mod direct sau după urme) un număr de 56 de specii de mamifere, care reprezintă mamalofauna Maramureșului, față de cca 90 de specii, cât reprezintă întreaga faună de mamifere a României, dacă scădem, bineînțeles, speciile de mamifere marine. Deci, Maramureșul deține 62 % din mamalofauna întregii țări, lipsind doar speciile întâlnite în zonele de câmpie, cum e și normal. Această bogăție de specii de mamifere se sprijină pe diversitatea microhabitadelor înainte menționate. Având în vedere că lucrările științifice despre mamiferele Maramureșului sunt extrem de puține, avem convingerea că studiile aprofundate viitoare vor releva prezența în Maramureș a unor subspecii și chiar specii noi, mai ales din ordinele *Insectivora*, *Chiroptera* și *Rodentia*, care au scăpat ochiului cercetătorului grăbit.

Diversitatea mamalofaunei Maramureșului. În mamalofauna Maramureșului sunt predominante ca număr de specii rozătoarele (21 specii, 37 %), urmate de carnivore (14 specii, 25 %), iar cu ponderi mai modeste contribuie ordinele: chiroptere (9 specii, 16 %), insectivore (7 specii, 13 %), artiodactile (4 specii, 7 %) și logomorfe (1 specie, sub 2 %).

Din numărul total de specii de mamifere din Maramureș, cel mult 20 % sunt frecvente sau comune și sunt importante sub aspect statistic: *Sorex minutus*, *Neomys anomalus*, *Myotis blythii*, *Clethrionomys glareolus*, *Arvicola terestris*, *Microtus arvalis*, *Apodemus sylvaticus*, *A. flavicollis*, *A. agrarius* dintre mamiferele mici, *Lepus europaeus*, *Putorius putorius* dintre mamiferele mijlocii și mari.

În privința abundenței, doar 3-4 specii din cele comune constituie fondul cantitativ de bază a mamiferelor din Maramureș, celelalte contribuie nesemnificativ cu biomasă în lanțurile trofice.

Alte specii sunt slab reprezentate, aflându-se la o frecvență și mai ales la o densitate critică, pentru care considerent ar trebui trecute sub protecția legii. Pe această listă roșie a faunei Maramureșului ar trebui trecute specii ca *Erinaceus concolor*, *Sorex araneus*, *S. alpinus*, *Neomys foediens*, *Crocidura mimula*, *Rhinolophus ferrumequinum*, *R. hipposideros*, *Pipistrellus pipistrellus*, *Myoxus glis*, *Muscardinius avelanarius*, *Pitymys subterraneus*, *Microtus agrostis*, *Micromys minutus* dintre mamiferele mici.

Lipsa unei mari frecvențe și abundențe de mamifere în Maramureș în condițiile indiscutabile ale unei remarcabile baze trofice se explică mai degrabă prin faptul că cercetările efectuate în zonă au fost puține și punctiforme, nepermițând surprinderea unei dinamici cantitative reale a populațiilor de mamifere din habitatele Maramureșului.

Ca mod de hrănire, în mamalofauna Maramureșului domină rozătoarele (39 %), insectivorele (26 %) și carnivorele (23 %). La acestea, se adaugă 2-3 specii de ierbivore și tot atâtea de omnivore. Această structură a faunei de mamifere corespunde diversității bazei trofice oferită de Maramureș.

În sfârșit, speciile de mamifere oferă o mare diversitate și în privința originii zoogeografice. Domină de la distanță elementele europene (40 specii, 70 %), dintre care mai bine de jumătate sunt elemente central și est-europene, relevând apartenența geografică la această parte a bătrânului continent. Urmează elementele palearctice în consens cu clima rece și umedă de aici. Se mai întâlnesc: trei specii mediteraneene, două specii cosmopolite, o specie nord-americană intrusă (*Ondatra zibethicus*) și două endemite, unul carpatin (*Microtus tatricus*) și altul transilvan (*Microtus nivalis*). Mai trebuie menționate aici și cele două specii de mamifere reintroduse (recolonizate) în zona alpină și subalpină a Munților Rodnei: capra neagră în 1964 și mormota în 1973.

Și studiul mamalofaunei evidențiază extraordinara biodiversitate a Depresiunii Maramureșului, pe care trebuie s-o protejăm cu orice preț.

Diversitatea specifică a Maramureșului. Cele mai căutate habitate sunt: galeriile și vizuinile (39 %), podurile de case, clopotnițele, peșterile și minele (16 %), ariile umede (10 %), scorburile (9 %), gunoaie, grajduri și depozite (7 %), desișul pădurilor (7 %), stâncile munților (3 %) și vecinătatea localităților (3 %).

Se remarcă, deci, diferențe importante în diversitatea specifică. S-a întâlnit o diversitate specifică remarcabilă pe arii relativ mici, de exemplu între bazinul râului Mara și bazinul râului Săpânței, deși văile acestora au condiții aproape similare (Murariu și Răduleț, 1998). Există, desigur, specii comune în toate aceste locuri, cum sunt *Sorex minutus* sau unele specii ale genului *Apodemus*, dar și specii neîntâlnite decât într-un anumit situs: *Arvicola terrestris* Scherman numai pe valea râului Vidrișca, *Neomys anomalus* și *Microtus agrestis* numai în valea Brazilor. Asemenea comparații sunt valabile și între bazinele Săpânța și Iza, constatându-se între ele diferențe apreciable sub aspect calitativ și cantitativ. Tot Murariu și Răduleț (1998) evidențiază că speciile *Neomys anomalus* și *Arvicola terrestris* Scherman se întâlnesc pe valea Săpânței, și anume pe pârâul Colibi și în poiana Brustani, dar lipsesc în totalitate de pe valea Izei.

Aceste diferențe nu pot fi explicate decât prin starea ecosistemelor similare ca structură, dar care au fost exploatate diferit, unele prin defrișări, altele prin pășunat, construirea de diguri, precum și alte forme de presiune antropică (Murariu și Răduleț, 1998). Distrugerea habitatelor și extinderea așezărilor umane este mai puternică pe râul Iza, decât pe valea Săpânța.

Presiunea antropică asupra mamalofaunei Maramureșului. În privința presiunii antropice, se disting două categorii de mamifere. Unele specii, ca *Sorex araneus*, *S. minutus*, *Neomys foediens*, *Micromys minutus* și toate speciile din genul *Apodemus* sunt mai rezistente, se pot adapta cu ușurință unor noi habitate. Ultimele două specii, de

exemplu, pot fi întâlnite pe marginea pădurii lângă drum. Alte specii sunt mai sensibile și schimbările de habitate le afectează imediat în mod negativ. Așa este cazul speciilor *Microtus agrestis*, *Arvicola terrestris scherman*, *Sicista betulina*. Acestea sunt afectate chiar și de pășunatul oilor. Repetarea pășunatului vară de vară va pune în pericol aceste specii și au perspectivă de a dispărea curând pentru că lipsind vegetația care să le ferească vor fi vâdate ușor. Unele dintre ele vor încerca să migreze spre locuri similare, mai liniștite și mai stabile (Murariu și Răduleț, 1998).

Unele specii preferă turnurile de biserică, podurile de case, galerii din cariere și mine. În asemenea locuri, s-a găsit la Huta Certeze (județul Satu Mare), în vecinătatea zonei cercetate de noi, speciile *Rhinolophus ferrumequinum* și *Rh. hiposideros*, care ocupă cele mai nordice situsuri din România, iar la Sighetu Marmăției *Pipistrellus pipistrellus*, menționat pentru prima dată în partea românească a Depresiunii Maramureșului (Murariu și Răduleț, 1998).

S-a remarcat că presiunea antropică în Depresiunea Maramureșului este mai puternică pe valea Vaserului, precum și într-o serie de localități, fapt dovedit și de capturile și observațiile mai puține din aceste locuri.

Poate așa se poate explica faptul că specii comune, ca *Mus musculus* la Repe-dea sau *Clethrionomys glareolus* din Valea Mara sunt absente.

Specii de mamifere pentru lista roșie a mamiferelor din Maramureș. Așa cum am precizat, cele mai multe specii de mamifere din zonă aparțin ordinului *Rodentia*, dar între ele multe specii sunt neconsistente statistic. *Arvicole terrestris scherman*, *Microtus agrestis* și *Micromys minutus* sunt rare, iar *Pitymys tatricus* și *Sicista betulina* sunt speciile cu populațiile cele mai mici și izolate din mamiferele României. Și în ordinul *Insectivora* cele mai multe specii – *Sorex minutus*, *S. alpinus*, *Neomys fodiens*, *N. anomalus* – sunt foarte rar întâlnite. Tot așa, și ordinul *Chiroptera* are specii menționate pentru prima dată în România (*Myotis blythii*) sau pentru prima dată în Depresiunea Maramureșului (*Pipistrellus pipistrellus*), iar altele, repetăm, se află în partea nordică a arealului din țara noastră. Dintre mamiferele mari trebuie incluse pe lista roșie *Marmota marmota*, *Canis lupus*, *Ursus arctos*, *Mustela lutreola*, *M. erminea*, *Lynx lynx*, *Rupicapra rupicapra*.

BIBLIOGRAFIE

- Almășan H. – (1953), *Un nou animal în fauna țării: câinele enot*, Rev. Vânăț, 3, București
- Almășan H., Nădișan I. – (1983), *Situația actuală a populațiilor de capră neagră și marmotă din Munții Rodnei. Pietrosul Rodnei la 50 ani*. Acad. R.S.R. Cluj Napoca – Baia Mare, 136-144
- Almășan H., Vasiliu G.D. – (1967), *Zur Kenntnis des Rumänischen Karpathenbär*. Acta Teriologica 12(4), 47-66, Białowieża
- Ardelean G. – (1993), *Fauna de vertebrate din stațiunea Făina (Vaser) și împrejurimi*. Buletin Științific, seria B, fasc. Biologie-Chimie, X, 84-90
- Ardelean G. – (1998), *Fauna județului Satu Mare*, Edit. Univ. "Vasile Goldiș", 372-388
- Béres I. – (1968), *Răspândirea bizamului (Ondatra zibethica (L.) 1758) în Depresiunea Maramureșului*, Rev. Muz. 1968, 57-58
- Béres I. – (1972), *Câinele enot în Maramureș*, Rev. Vânăț, și Pesc., Sport, 1972, 31
- Béres I. – (1989), *Fauna cinegetică a Depresiunii Maramureș*. Al X-lea Simpozion Național de Istorie și Retrologie Agrară a României, Baia Mare, 15-18.VI.1988, Rezumate ale comunicărilor, 144-145

- Botezat E.** – (1933), *Coarne enorme la cerbul din regiunea Carpaților*, Rev. Carpații, Cluj, 11
- Botezat E.** – (1935), *Cerbii nobili și coarnele cu coroană sub aspect ecologic*, Bul. Forest., Cernăuți, 9, 176-294
- Bud. N.** – (1983), *Acțiunea de repopulare a caprei negre în Pietrosul Rodnei. Rezervația naturală Pietrosul Rodnei la 50 ani*, Cluj Napoca – Baia Mare, Filiala Acad. Cluj Napoca, 145-153
- Comșia A.M.** – (1960), *Biologia și principalele culturi vânatului*, Ed. Acad. R.P.R., București
- Cotta V., Bodea M.** – 1969, *Vânatul României*, Ed. Agrosilvică, București
- Flouskova I., Tomasava K.** – (1985), *Vestnich Ceschi*, T:49, 6-17
- Filipașcu A.** – (1969), *Sălbăticiuni din vremea strămoșilor noștri*, Ed. Științifică, București
- Frlvaldszky J.** – (1865), *Adatok a magyarhoni barlangok faunájához*, Math. és term. tudományi közlöny III/1865
- Frivaldszky J.** – (1875), *Adatok Máramaros vármegye faunájához*. Math. és Term. Tud. Közlemények, IX, 1871, Budapest 1875
- Hamar M.** – (1967), *Din viața rozătoarelor*, Ed. Științifică, București
- Hamar R., Simionescu V., Theiss T.** – (1966), *Biometrische und zoogeographische Untersuchungen der gattung Apodemus (Kamp., 1829) in der Sozialistischen Republik Rumänien*. Acta Theriol, X, 1, 1-40
- Hamar M., Sutova M.** – (1968), *Rozătoarele și combaterea lor*, Ed. Agrosilvică, București
- Hanák J.** – (1848,1853), *Természetrzaj vagyis állat-növény és ásványországának természethű, rajzokkal ellátott rendszeres leírása*. I. Emlősök és Madarak, Pest, 1848, II kiadás 1853
- Ionescu V.** – (1968), *Vertebratele României*, Ed. Acad. R.S.R., București, 400-463
- Murariu D.** – (1993), *Din lumea animalelor (mamifere terestre) II*. 7-272, Ed. Acad. Română, București
- Murariu D.** – (1997), *La siciste de boulex (Sicista betulina Pallas 1779 Rodentia, Zapodidae) dans les Monts Rodna, Maramureș, Roumanie*
- Murariu D., Răduleț N.** – (1998), *Mammalian fauna (Mammalia) from Maramureș Depression, Romania*. Anal. Trav. Mus. natl. Hist. nat. "Gr. Antipa", vol. XL, București, 609-621
- Murariu D., Răduleț N., Stănescu M.** – (1997), *Contributions to the knowledge of the genus Arvicola Lacépede, 1799 (Mammalia: Rodentia) from Roumania*. Trav. Mus. natl. Hist. nat. "Grigore Antipa", București, 1997, 401-413
- Nania I.** – (1977), *Istoria vânătorii în România*, Ed. Ceres, București, 3-278
- Nania I.** – (1991), *Vânatul pe teritoriul României*, Ed. Sport-turism, București, 5-340
- Nedici Gh.** – (1940), *Istoria vânătoarei și a dreptului de vânătoare*, București, Tipografia Universul
- Paszlavszy J.** – (1918), *Fauna Regnii Hungariae*, cap. Mammalia, 3-43
- Pop et Homei V.** – (1973), *Mamifere din România*, vol. I și II, 1-181 și 1-190, Ed. Științifică, București
- Răduleț N.** – (1997), *The presence of Myotis bythii (tomes 1857) (Chiroptera Vespertilionidae in Maramureș (Romania)*. Trav. Mus. Hist. nat. "Grigore Antipa", To. XXXVII, 159-166

- Simlonescu V.** – (1971), *Contribuții privind sistematica șobolanului de câmp (Apodemus agrarius, Pallas, 1778) din România*. Studii și comunicări. Muzeul de științele naturii, Bacău, 395-402
- Szabó I.** – (1960), *Contribuții la cunoașterea faunei de mamifere mici din partea nord-vestică a R.P.R.* Studia Universitatis Babeș-Bolyai, Series II, fasciculus Biologic, Cluj, 119-126
- Szilágyi I.** – (1876), *Máramaros vármegye egyetemes leírása*. Cap. mamifere, 211-214. A magyar orvosok és természetvizsgálók XIX. nagygyűlésén
- Ștefănescu Dorina** – (1998), *Studiul etologic al coloniilor de chiroptere din Maramureș și măsurile de protecție*, Univ. Nord Baia Mare, lucrare pentru obținerea gradului didactic. Conducător științific. Conf. dr. Ardelean Gavril
- Vasiliu G.D. et Șova C.** – (1968), *Fauna Vertebratica Romaniae*, Muz. Jud. Bacău. Studii și Comunicări, partea II, 217-254
- Wagner O.** – (1974), *Biogeographische Untersuchungen an Kleinsäuger-populationen des Karpatenbeckens, Sarbrücken 1974 (Inagural-Dissertation)*, Universität des Saarlandes zu Saarbrücken
- xxx** - *Evidențele silvice privind efectivele de vânat din cele 7 ocoale (Sighet, Mara, Ruscova, Poienile de Sub Munte, Vișeu, Borșa, Dragomirești) între 1969-1998*

A Catalogue of the Maramures Mammals (Summary)

The first complex fauna list is provided containing the mammals living in Maramures (56 species, representing 62 % of the whole mammal fauna of Romania). This mammal species richness is based on the micro-habitat diversity. The rodents are predominant (37 %), followed by the carnivores (25 %) and, on a smaller scale: chiropterae (16 %), insectivores (13 %), artiodactyles (7 %) and logomorphes (2 %). Out of the total mammals in the area, no more than 20 % are frequent or common species very important for the populations. Finally, mammal species are presented on the red ecologic list.